Gemeente Bergen-NH
Voorlopige uitkomsten controle en overige informatie 2015

Rapportage aan de gemeenteraad

Building a better working world

Ernst & Young Accountants LLP
Wassenaarseweg 80
2596 CZ Den Haag, Netherlands
Postbus 90636
2509 LP Den Haag, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 41 87
ey.com

Gemeenteraad van de gemeente Bergen-NH
Postbus 352
2100 AJ BERGEN-NH

Den Haag, 4 juli 2016

ATHS-ABFGME/ih

Uitkomsten controle en overige informatie 2015

Geachte leden van de raad,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de voorlopige uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening van de gemeente Bergen-NH.
Wij willen u over de volgende onderwerpen informeren:

- Uitkomsten jaarrekeningcontrole
- Kwaliteit beheersorganisatie
- Rechtmatigheidsbeheer

Onze controle is gericht op het vormen van een oordeel omtrent de jaarrekening over 2015. Bij de uitvoering van onze controle ondervinden wij de volledige medewerking en ondersteuning van de medewerkers van de gemeente Bergen-NH.

De mogelijkheid om een open en eerlijke dialoog met u als lid van de gemeenteraad te voeren, vormt een essentieel onderdeel van het controleproces, evenals van de algehele corporate governance.
Wij waarderen deze mogelijkheid om de inzichten die uit onze controle voortkomen met u te kunnen delen.

De bevindingen uit dit verslag zijn 3 mei 2016 besproken met de directie en de portefeuillehouder Financiën van de gemeente Bergen-NH.
Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen-NH.

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

S.B. Spiessens RA

Partners in Sport

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te 6 More London Place, London, SE1 2DA, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Inhoudsopgave

Onze Conclusie 4
Uitkomsten jaarrekeningcontrole 6
Kwaliteit beheersorganisatie 17
Rechtmatigheidsbeheer 19

Bijlagen
1 Onafhankelijkheid en controleproces
2 Overzicht gecorrigeerde controleverschillen
3 Overzicht ongecorrigeerde controleverschillen
4 SiSa-bijlage
5 Toekomstige ontwikkelingen

Totaal aantal pagina's in dit rapport: 30

Onze conclusie

Onze conclusie

Opdracht

Conform de door u aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2015 van de gemeente Bergen-NH gecontroleerd. Het is de verantwoordelijkheid van het college om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met de van toepassing zijnde grondslagen van financiële verslaggeving, te weten het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten). Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

Verklaring over de jaarrekening

Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid bij de jaarrekening 2015 te verstrekken.

Dit betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2015 zijn ingericht in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de in de jaarrekening opgenomen balans en toelichting en rekening van baten en lasten een getrouwe weergave zijn van de financiële positie en baten en lasten van de gemeente Bergen-NH.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Overzicht van de ongecorrigeerde controleverschillen

Bedragen x € 1.000	Fouten	Onzeker-heden
Getrouwheid (geldt ook als rechtmatigheid)	41	1.133
Rechtmatigheid	-	-
Totaal ongecorrigeerde verschillen	**41**	**1.133**
In % van de totale lasten + toevoegingen aan reserves	0%	1,3%
Goedkeuringstolerantie	1%	3%

In het verslag gaan wij nader in op de individuele ongecorrigeerde controleverschillen. In de bijlage bij dit rapport worden de bevindingen gedetailleerd samengevat.

Oordeel over het jaarverslag

Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig het BBV is opgesteld en verenigbaar is met de jaarrekening.

Wij zijn er bij ons oordeel van uitgegaan dat de gemeenteraad de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van het resultaat 2015

Voordelig resultaat nader besproken

Het gerealiseerde resultaat (na bestemming) bedraagt € 2.736. Dit is € 2.805 hoger dan de gewijzigde begroting (€ 69 negatief). De primaire begroting bedroeg € 245 negatief.

Het resultaat over 2015 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven.

Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting	Realisatie 2015	Afwijking
Totale lasten	(78.579)	(77.120)	1.459
Totale baten	72.347	74.249	1.902
Totaal saldo van baten en lasten	(6.232)	(2.871)	3.361
Mutaties in reserve	6.163	5.607	(556)
Gerealiseerd resultaat	(69)	2.736	2.805

*) bovenstaande tabel bevat de cijfers afgerond op duizendtallen. Het resultaat zonder afronding van de begroting na wijziging bedraagt (72) i.p.v. (69).

Het hogere gerealiseerde resultaat ten opzichte van de begroting na wijziging komt door lagere gerealiseerde lasten uit hoofde van Wmo (€ 1,4 miljoen), een positief resultaat op kostenplaatsen (€ 0,5 miljoen) en lagere lasten voor de jeugdzorg (€ 0,7 miljoen). Daarnaast zijn hogere baten gerealiseerd inzake een hogere uitkering van het gemeentefonds (€ 0,6 miljoen, verkoop vastgoed (€ 0,5 miljoen) en incidentele leges uit hoofde van verstrekte omgevingsvergunningen (€ 0,2 miljoen).

Eigen vermogen neemt af

Het eigen vermogen (inclusief het gerealiseerde resultaat) bedraagt in de jaarrekening € 21,6 miljoen en heeft zich sinds 2013 als volgt ontwikkeld:

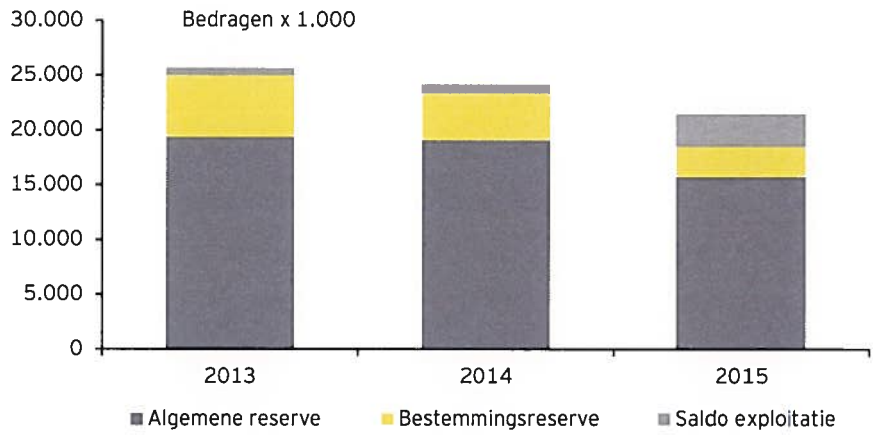

Van het totale eigen vermogen ten bedrage van € 21,2 miljoen is € 15,7 miljoen opgenomen als algemene reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van 2014 afgenomen met € 3,3 miljoen.

De belangrijkste toevoegingen in de algemene reserve betreffen de opbrengst verkoop Nuon-aandelen (€ 3,6 miljoen), toevoeging reserve afschrijvingslasten (€ 2,0 miljoen), meeropbrengsten verkoop vastgoed (€ 1,6 miljoen) en het resultaat 2014 (€ 0,7 miljoen.

De belangrijkste onttrekkingen betreffen extra afschrijving op investeringen met maatschappelijk nut (€ 5,1 miljoen), vrijval huurvergoeding ARH school (€ 3,4 miljoen), instellen reserve transitiekosten BUCH (€ 1,0 miljoen) en de lagere opbrengsten forensen vergoedingen (€ 1,0 miljoen).

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de financiële positie

Eigen vermogen (vervolg)

De bestemmingsreserves zijn afgenomen met circa € 1,5 miljoen voornamelijk in verband met het opheffen van de reserve afschrijvingslasten investeringen € 2,0 miljoen.

Financiering

In 2015 is een nieuwe lening afgesloten voor € 9 miljoen ter financiering van de aflossing van € 8,4 miljoen. Daarnaast heeft de gemeente een bankkrediet ultimo 2015 van circa € 10,5 miljoen waarvoor begin 2016 een kasgeldlening van € 9,0 miljoen is aangetrokken.

De financiering is met name gericht voor de investeringen in de materiële vaste activa en financiering van vlottende activa. De gemeente Bergen-NH blijft binnen de kasgeldlimiet en voldoet aan de renterisico-norm.
Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de financieringsparagraaf in het jaarverslag.

Vanaf 2014 dient in de toelichting op de balans ten aanzien van schatkistbankieren het volgende te worden vermeld:

- Het drempelbedrag voor het begrotingsjaar waarover verantwoording afgelegd wordt.
- Voor ieder kwartaal van het jaar dient het bedrag aan middelen toegelicht te worden dat "buiten de schatkist" is gehouden.

Bovenstaande is adequaat toegelicht in de jaarrekening.
De gemeente Bergen-NH heeft de kasgeldlimiet in 2015 niet overschreden.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf in het jaarverslag bevat informatie over de weerstandscapaciteit, risico's en het hieromtrent gevoerde beleid in het boekjaar.

De gemeente heeft de geïdentificeerd risico's gekwantificeerd op € 45,7 miljoen, waarbij op basis van een kansberekening een weerstandsvermogen van € 1,9 miljoen voldoende wordt geacht om de risico's af te dekken.

Het weerstandsvermogen per einde boekjaar bedraagt € 17,7 miljoen en is, gegeven deze risicoanalyse, ruim voldoende om de geïdentificeerde risico's te ondervangen.

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Naar onze mening zijn de door het college gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Kwaliteit jaarverslag

Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig de gemeentewet is opgesteld en verenigbaar is met de jaarrekening.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de gehanteerde grondslagen

Kwaliteit van het resultaat en belangrijke schattingen en oordeelsvormingen

Wij stellen vast of de raad is geïnformeerd over hoe belangrijke inschattingen in de jaarrekening door het college zijn beoordeeld.

Hierbij besteden wij extra aandacht aan de bij deze schattingen gehanteerde veronderstellingen. Dit hebben wij in onderstaande tabel samengevat:

Posten met een schattingselement	Mate van schattingsonzekerheid			Kwaliteit toelichting	
	Hoog	Gemiddeld	Laag	Toereikend	Verdere verbetering mogelijk
Waardering grond en gebouwen, inclusief afschrijvingen			v	Ja	Nee.
Waardering van uw deelnemingen en langlopende vorderingen			v	Ja	Nee.
Waardering van het onderhanden werk		v		Ja	Nee, de schattingsonzekerheid voor bouwgrondexploitaties is inherent aan de aard van de post. De huidige methodiek van de gemeente Bergen-NH voldoet aan de daaraan te stellen eisen.
Waardering van de debiteuren		v		Ja	Verbetering in de onderbouwing van de voorziening, door betere toelichting op de overwegingen om een vordering wel of niet te voorzien.
Beoordeling toereikendheid van uw voorzieningen		v		Ja	De onderbouwingen en de toetsing van de onderbouwing dient periodiek te worden herzien. Minimaal jaarlijks dient de onderbouwing van de voorziening te worden getoetst of deze voldoet aan de voorwaarden zoals opgenomen in de BBV (artikel 44 lid 1).

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Inleiding

In deze paragraaf lichten wij aandachtspunten en bevindingen naar aanleiding van onze controle toe. Het gaat hierbij om de volgende onderwerpen:

- Materiële vaste activa
- Onderhanden werk
- Voorziening dubieuze debiteuren
- Voorzieningen
- Forensenbelasting
- Europese aanbestedingen
- Wet normering topinkomens
- SiSa
- Decentralisaties

Materiële vaste activa

Wij hebben gedurende onze controlewerkzaamheden bevindingen geconstateerd ter zake de materiële vaste activa die wij in deze rapportage nader aan u willen toelichten.

Bevindingen in de mutaties van de boekwaarde

Wij hebben gedurende onze controlewerkzaamheden vastgesteld dat de interne beheersing rondom de registratie en verantwoording van de materiële vaste activa nadere aandacht behoeft voor zowel de primaire registratie, alsmede het voldoen aan de voorschriften van de BBV.

Tijdens onze controle hebben wij de volgende bevindingen geconstateerd:

- Wij hebben geconstateerd dat de directe aansluiting van de geactiveerde bedragen op de brondocumenten (facturen) niet eenduidig te maken is. Bij één factuur is niet aantoonbaar waarom niet de volledige factuur is geactiveerd.
- Een pand dat in het boekjaar is verkocht stond nog in de activaregistratie met een boekwaarde van € 376.000. Dit is hersteld in de jaarrekening.

Registratie van kredieten

De registratie van de door de raad toegekende kredieten is op basis van verdeling naar de verwachte jaren. Door deze methodiek van registratie is binnen de organisatie geen overzicht beschikbaar inzake het totaal van de door de raad toegekende kredieten en de cumulatieve realisatie van deze kredieten.

Dit blijkt in de jaarrekening van uw gemeente uit de toelichting op de "overschrijdingen" van de kredieten zoals opgenomen bij de materiële vaste activa. In de toelichting wordt meermaals aangegeven dat de overschrijding wordt opgevangen door het beschikbare krediet in de komende jaren.

Het inzicht in de voortgang van de kredieten kan worden verbeterd door te registeren en verantwoorden op basis van cumulatief toegekende kredieten in plaats van toegekende kredieten verdeeld naar jaarlagen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Onderhanden werk

De waardering van grondexploitaties is vanwege de mate van de schattingsonzekerheid en de omvang van de voorziening een belangrijk post in uw jaarrekening en derhalve in onze controle.

Onze werkzaamheden voor de controle van het project hebben zich met name gericht op een beoordeling van de aannames inzake de geraamde kosten en opbrengsten, de gehanteerde parameters, alsmede de intern opgestelde berekening inzake het verwachte resultaat op het project.

Wij hebben vastgesteld dat de gehanteerde uitgangspunten voor het bepalen van de waardering van het project inclusief de toekomstige baten en lasten binnen een acceptabele bandbreedte liggen en dat wij ons kunnen verenigen met de inschattingen van de gemeente.

De bruto boekwaarde van de grondexploitatie bedraagt ultimo 2015 € 2,7 miljoen. De voorziening ad € 2,9 miljoen is gelijk aan het verwachte negatief resultaat. De netto-boekwaarde bedraagt hiermee € 0,2 miljoen negatief. Gegeven de gehanteerde parameters en de financiële effecten van de gewijzigde exploitatie achten wij de voorziening toereikend.

Toelichting van de grondexploitatie

De toelichting op de grondexploitatie in de jaarrekening voldoet niet aan de toelichtingsvereisten van de BBV. Dit is een bewuste keuze van het college en is conform uw besluitvorming.

Op basis van de bij ons beschikbare informatie stellen wij vast dat u voldoende zowel kwalitatief en kwantitatief wordt geïnformeerd over de stand van zaken van de grondexploitatie.

Wij kunnen ons verenigen met de huidige toelichting op de grondexploitatie in de jaarrekening.

Voorziening dubieuze debiteuren

Vastgesteld is dat de voorziening dubieuze debiteuren, op basis van voortschrijdend inzicht in de opgave belastingdebiteuren van Cocensus, te laag is ingeschat ad € 65.000. De voorziening is in de definitieve jaarrekening met dit bedrag aangepast.

Voorzieningen

In de jaarrekening van de gemeente Bergen-NH zijn voorzieningen opgenomen voor verplichtingen, egalisatievoorzieningen en door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting.

Tijdens onze controle zijn twee controleverschillen geconstateerd.
De eerste heeft betrekking op de voorziening bodemsanering Oosterdijk en de tweede op de inschatting van de wachtgeldverplichting.
De controleverschillen lichten wij hierna toe.

Bodemsanering Oosterdijk

Vorig jaar is een risicovoorziening gevormd voor de bodemsanering aan de Oosterdijk ter hoogte van de verwachte kosten van € 0,8 miljoen. In 2015 is van de provincie Noord-Holland een beschikking ontvangen waarin een bijdrage voor de gerealiseerde kosten van de bodemsanering te Oosterdijk is afgegeven.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Dit heeft ertoe geleid dat de gevormde voorziening voor de te verwachte lasten voor de bodemsanering aan de Oosterdijk is verlaagd met € 0,2 miljoen ten gunste van het resultaat.

Wachtgeldverplichting

De wachtgeldverplichting opgenomen ultimo 2015 bedraagt € 0,1 miljoen en is opgenomen voor één oud wethouder. Uw organisatie heeft ons medegedeeld dat de oud wethouder in 2016 een nieuwe arbeidsrelatie is aangegaan waardoor de opgenomen voorziening niet meer benodigd is. In verband met de lage impact en dit verschil aan de raad is medegedeeld in de tussenrapportage 2016 is ervoor gekozen om de voorziening voor de jaarrekening 2015 in stand te houden en te laten vrijvallen in 2016. Wij hebben dit verschil meegewogen in ons oordeel inzake de ongecorrigeerde controleverschillen.

Uit onze controle van de voorzieningen blijken geen andere bevindingen. Wij concluderen dat de gemeente Bergen-NH degelijke onderbouwingen heeft voor de voorzieningen en op basis van de beschikbare informatie hebben wij het bestaan, de juiste waardering en de volledigheid van de voorzieningen kunnen vaststellen.

Forensenbelasting

De verantwoorde opbrengsten van de forensenbelasting in 2015 bedraagt € 0,1 miljoen negatief ten opzichte van een bate in 2014 van € 1,3 miljoen.

Het verschil is veroorzaakt doordat de Hoge Raad op 6 februari 2015 een uitspraak heeft gedaan dat indien het eigen gebruik van de woning is gemaximeerd op 90 dagen geen forensenbelasting kan worden opgelegd.

De uitspraak van de Hoge Raad heeft ertoe geleid dat uw gemeente de opbrengsten forensenbelasting structureel heeft verlaagd met € 0,9 miljoen.

De uitspraak heeft ook een effect op de positie van de nog op te leggen aanslagen over de periode 2011 tot en met 2014. Hiervoor heeft de gemeente de baten in 2015 in totaal verlaagd met € 1,0 miljoen, dit is inclusief een verwachte kwijtschelding voor ten onrechte opgelegde aanslagen van € 0,3 miljoen over de periode 2011 tot en met 2014.

Europese aanbestedingen

Gelet op de decentrale inkoopbevoegdheden is voor het boekjaar 2015 gedurende het jaar een uitgebreide inkoopanalyse uitgevoerd gericht op de naleving van de Europese Aanbestedingsregels en het interne inkoop- en aanbestedingsbeleid.

Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.

Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.

Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

SiSa

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2015. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.
In bijlage 3 bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Decentralisaties

Inleiding

In de exploitatie van de gemeente zijn de lasten met betrekking tot de decentralisaties inzake WMO, Jeugdzorg en PGB's verantwoord.
De totale omvang van € 4,2 miljoen is met name verantwoord in het programma Samenleving.

Uitgaven decentralisaties WMO & Jeugd)
(in miljoenen euro's)

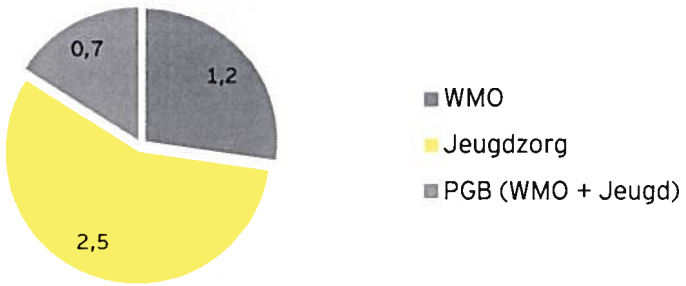

De gemeente Bergen-NH werkt voor de taken in het sociale domein op verschillende terreinen samen met andere gemeenten en ketenpartners. In de afgelopen periode is er veel energie gestoken in het zorgen voor de continuïteit van zorgverlening, het inrichten of aanpassen van werkprocessen, het opstellen van beleid en het maken afspraken met relevante ketenpartners.

WMO en Jeugdzorg

De gemeente Bergen-NH heeft besloten zelfstandig de controle ten aanzien van de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van de lasten uit te voeren en daarbij geen gebruik te maken van een controleprotocol. Met de zorgaanbieders zijn ten aanzien van de WMO en Jeugdzorg P&Q-contracten afgesloten.

Gezien de landelijke problemen in het kader van de decentralisaties is in de eerste maanden van 2015 de focus gelegd op het continueren van de zorg voor de cliënten die daar recht op hadden. Hierdoor hebben niet alle controles plaatsgevonden welke noodzakelijk waren ten aanzien van de rechtmatigheid en getrouwheid. Middels een deelwaarneming heeft de gemeente geconstateerd dat niet alle controles uitgevoerd waren en dat de dossiervorming niet in alle gevallen op orde was.

Op basis van deze bevindingen is door de gemeente besloten te kiezen voor de afrekenvariant met de zorgaanbieders. Dit betekent dat er feitelijk wordt overgegaan tot afrekening zonder dat alle opgezette controles (volledig) zijn uitgevoerd. In dit proces heeft de gemeente enorm veel werk verzet om vanuit de gemeentelijke administratie een "soll positie" op te bouwen (wat zouden wij aan lasten verwachten op grond van de eigen administratie), deze te vergelijken met de opgaven van de zorgaanbieders, verschillen uit te zoeken en uiteindelijk in goed overleg tot een afrekening te komen.

Wij adviseren u voor de toekomst het proces rondom de decentralisaties dusdanig in te richten dat u tussentijds de juiste controles kunt uitoefenen. Hierbij is het van belang om ook zicht te krijgen op de prestatielevering.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Geconstateerde controleverschillen WMO en Jeugdzorg

Met de zorgaanbieders is getracht vanaf februari tot een afrekening te komen met betrekking tot de gedeclareerde zorg over het boekjaar 2015. Omdat is gekozen voor de afrekenvariant, zijn op basis van de afrekeningen enkele verschillen naar voren gekomen, die zijn verwerkt in de definitieve jaarrekening. Daarnaast is er bij een aantal zorgaanbieders nog discussie over de hoogte van de afrekening, zijn van sommige aanbieders nog geen gegevens ontvangen en is nog niet met alle zorgaanbieders definitief tot overeenstemming gekomen. De hiermee gepaarde onzekerheid heeft een omvang van € 421.000 voor het boekjaar 2015. Wij hebben dit verschil meegenomen in ons totaal overzicht van fouten en onzekerheden (zie bijlage 3).

Eigen bijdrage op grond van de WMO

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten en voor onze controle geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. De gemeente Bergen-NH heeft deze onzekerheid (totaal € 0,7 miljoen) in de jaarrekening 2015 toegelicht. Deze onzekerheid wordt conform de bepaling niet gewogen in ons oordeel voor de verklaring.

Persoonsgebonden budgetten Jeugdzorg/*WMO*

Gebruik maken van controleverklaring SVB

Ten aanzien van de PGB's voor jeugdzorg en WMO geldt dat de gemeente Bergen-NH de PGB's toekent. De SVB treedt op als service organisatie voor uw gemeente voor de behandeling en verwerking van deze PGB's.

Wij merken hierbij het volgende op:

- Inherent aan de systematiek van de PGB-verstrekking is, dat de budgethouder de levering van de prestatie controleert en bevestigt. De veronderstelling hierbij is dat de PGB-budgethouder alleen facturen indient voor de zorg die hij daadwerkelijk heeft ontvangen. Voor 2015 was de verplichte formele autorisatie van de facturen door de budgethouder nog niet geregeld. Dit betekent dat niet met zekerheid kan worden vastgesteld dat de prestaties daadwerkelijk zijn geleverd.
- De auditdienst SVB heeft de in 2015 gedane uitgaven gecontroleerd (kasbasis). De controle op de uitgaven in 2016 die betrekking hebben op 2015 (relevant vanwege baten en lastenstelsel bij gemeenten) is onderdeel van de accountantscontrole 2016 bij de SVB en heeft derhalve nog niet plaatsgevonden.
- Tot slot is er op dit moment onvoldoende controle-informatie beschikbaar om de bevindingen van de SVB door te vertalen naar een individuele gemeente.

Dit betekent dat de verklaring van de SVB onvoldoende zekerheid geeft over de PGB-lasten van uw gemeente. Wij hebben dan ook het volledige bedrag aan PGB-middelen dat als last verantwoord is (€ 711.000) als onzekerheid opgenomen in onze overzicht van controleverschillen (zie bijlage 3). Op de volgende pagina lichten wij ter informatie de uitkomsten van de controle van de PGB's bij de SVB toe.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Inhoud controleverklaring SVB
De controleverklaring van de SVB is op 10 juni 2016 verstrekt. Ondanks dat wij hier geen gebruik van hebben gemaakt, geven wij u kort inzicht in de uitkomsten van de uitgevoerde controles. Hierbij valt dus op te merken dat dit geen volledig beeld geeft vanuit uw gemeenteperspectief maar slechts kan worden gezien als een indicatie van het landelijke beeld.

Controleverklaring SVB inzake WMO	Totale fouten/onzerheden
Rechtmatigheid	14,46%
Getrouwheid	4,46%
	Afkeurend oordeel

Controleverklaring SVB inzake Jeugdzorg	Totale fouten/onzekerheden
Rechtmatigheid	39,41%
Getrouwheid	17,58%
	Afkeurend oordeel

Verbonden partijen

Door maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder de decentralisaties in het sociaal domein, neemt het belang van adequate risicobeheersing van verbonden partijen toe.

De gemeente Bergen-NH heeft verschillende deelnemingen met een verhoogd (financieel of bestuurlijk) risicoprofiel. De gemeente Bergen-NH houdt toezicht op verbonden partijen door haar actieve rol en invulling van het aandeelhouderschap en het benoemen van leden van de raad van commissarissen/bestuursleden. De spelregels zijn vastgelegd in de financiële verordening.
De gemeenteraad wordt jaarlijks tweemaal geïnformeerd via de paragraaf "verbonden partijen" als onderdeel van de P&C-cyclus en wordt gedurende het jaar geïnformeerd over de begroting, eventuele tussentijdse rapportages en de jaarverantwoordingen van de verbonden partijen.
De organisatie heeft inzichtelijk gemaakt op welk niveau en op welke momenten de gemeente toezicht uitvoert op de verbonden partijen.
De toezichthoudende rol is hiermee voldoende.

Ten aanzien van uw verbonden partijen merken wij op dat in de paragraaf "Verbonden partijen" van het jaarverslag niet voor alle verbonden partijen de cijfers over 2015 zijn opgenomen. Hieraan is nog geen invulling gegeven omdat een deel van de cijfers over 2015 van de betreffende verbonden partijen op dit moment nog niet bekend zijn.

Kwaliteit beheersorganisatie

Kwaliteit beheersorganisatie

Interne beheersmaatregelen

Bevindingen interne beheersing

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2015 van uw gemeente hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van uw gemeente, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht, voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven. In onze managementletter 2015, uitgebracht aan het college op 23 november 2015, hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2015 opgenomen.

Automatisering

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen.

De jaarrekeningcontrole heeft echter geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Frauderisico's

Onze controle dient zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten of fraude bevat (Standaard 240, "De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten"). Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt, zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden. Onze controlewerkzaamheden omvatten mede de volgens Standaard 240 vereiste werkzaamheden, zoals brainstorming, het verzamelen van informatie met het oog op het vaststellen van en reageren op het risico van fraude en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden gericht op het risico van het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het management, met inbegrip van inzage in journaalboekingen, beoordeling van schattingen en evaluatie van zakelijke redenen voor significante ongebruikelijke transacties.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust zowel bij de gemeenteraad als bij het college. Het is van belang dat het college, onder toezicht van de gemeenteraad, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Rechtmatigheidsbeheer

Rechtmatigheidsbeheer

Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2015 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het controleprotocol 2015 van de gemeente Bergen-NH. Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- de begrotingsrechtmatigheid;
- de kredieten;
- het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium;
- de niet-financiële beheershandelingen.

Begrotingscriterium

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

De raad autoriseert de begroting (en begrotingswijzigingen) en geeft daarmee toestemming voor de uitvoering van het beleid en de daarvoor benodigde middelen. Het is de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders om begrotingsafwijkingen tijdig te signaleren en te rapporteren aan de raad. Door een goede inrichting van de planning & controlcyclus zorgt het college ervoor dat de begroting en budgetten worden bewaakt en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

Indien desondanks budgetten worden overschreden en niet meer gedurende het jaar kunnen worden voorgelegd aan de raad, is strikt genomen sprake van een onrechtmatigheid. Deze overschrijdingen hoeven echter niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid, deze wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten of kostenoverschrijdingen bij open-einde-regelingen. Deze overschrijdingen dienen te worden weergegeven in de jaarrekening en kunnen door het vaststellen van de jaarrekening alsnog door de raad worden geautoriseerd.

Wij zijn nagegaan of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de raad geautoriseerde begroting. In 2015 heeft één overschrijding van de begroting plaatsgevonden voor programma 4 van € 349.000. De overschrijding komt door de verkoop van een pand waarvan de opbrengst is verwerkt echter waarvan de boekwaarde niet was afgeboekt. De begrotingsoverschrijding telt niet mee in ons oordeel voor de rechtmatigheid omdat de overschrijding geheel wordt gecompenseerd door directe gerelateerde opbrengsten.

Wij constateren geen andere overschrijdingen op lastenniveau ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Rechtmatigheidsbeheer

Kredieten

Wij hebben gecontroleerd of investeringen vallen binnen de door de raad vastgestelde kredieten. Wij achten de toelichting bij krediet-overschrijdingen, gegeven de aard en omvang, adequaat.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag.

Bijlagen

Onafhankelijkheid en controleproces

Bijlage 1

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Vanaf 1 januari 2014 is op alle assurance-opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. Een aantal belangrijke punten uit de ViO, die wij hieronder hebben opgenomen betreffen:

- Langdurige betrokkenheid
- Samenloop van dienstverlening
- Geschenken en giften

Een strikte scheiding tussen controle- en adviesdiensten was al van kracht voor OOB's vanaf 1 januari 2014 en kantoorroulatie is verplicht voor financiële jaren van OOB's vanaf 2016. Daarnaast kent de Europese verordening vanaf controlejaar 2016 striktere onafhankelijkheidseisen, maar ook nadere bevestigingen over onafhankelijkheid ter communicatie aan interne toezichthouders.

Op 17 juni 2016 wordt een gewijzigde ViO van kracht vanwege de implementatie van Verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Impact ViO op relatie Bergen-NH en EY

Langdurige betrokkenheid

Om alle schijn van afhankelijkheid te vermijden, kunnen de externe accountant en (senior) managers in het team maximaal zeven achtereenvolgende jaren in het team actief zijn.

Daarna zullen zij intern roteren. Per 17 juni 2016 moet de externe accountant roteren na een periode van vijf jaar waarbij verder een afkoelingstermijn van drie jaar geldt. Onze betrokkenheid in jaren laat het volgende beeld zien:

- Steven Spiessens, betrokken sinds de jaarrekeningcontrole 2015.

Wij brengen u tijdig op de hoogte van belangrijke teamwisselingen. Intern beschikken wij over interne overdrachtsprocedures, zodat u geen hinder ondervindt van een teamwisseling.

Samenloop van dienstverlening

Ten aanzien van OOB's is de combinatie van wettelijke controles en overige dienstverlening volledig verboden, met uitzondering van met name genoemde overige assurance-diensten. Voor niet-OOB's is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assurance-dienst niet van materiële invloed is op het assurance-object. Als er wel materiële invloed is geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assurance-dienst niet:

- subjectief of niet-routinematig is; of
- een verwerkingswijze in het assurance-object ten gevolge heeft waarvan het assurance-team twijfelt of deze verwerkingswijze passend is; of
- leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Onze kosten voor 2015 hebben allen betrekking op kosten van de controle en kosten van de met de controle samenhangende werkzaamheden en hebben niet geleid tot samenloop van dienstverlening.

Geschenken en giften

Zoals met u is overeengekomen, dienen wij u te informeren over de door ons ontvangen respectievelijk verstrekte geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid boven € 100. Voor controlejaar 2015 hebben geen van de hierboven genoemde situaties voorgedaan.

Onafhankelijkheid en controleproces

Bijlage 1

Verantwoordelijkheid

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2015 van de gemeente Bergen-NH gecontroleerd. Deze jaarrekening is onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders opgesteld. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 213 tweede lid, van de Gemeentewet.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het door de raad vastgestelde controleprotocol.

Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Status van onze controle

Wij hebben onze werkzaamheden nagenoeg afgerond. Op dit moment dienen wij nog de volgende resterende werkzaamheden te verrichten:

- Controle nieuwe taken sociaal domein.
- Openstaande controledocumentatie zoals benoemd op de voorpagina.

Controleaanpak en -uitvoering

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management en audit commissie over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2015 door ons onderkend:

- financiële positie en kwaliteit resultaat;
- schattingen en toelichtingen in de jaarrekening;
- verwerking decentralisaties;
- waardering onderhanden werken
- aanbestedingen;
- verbonden partijen;
- Wet normering topinkomens
- SiSa-bijlage

Wij rapporteren u over onze werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van onze aandachtspunten in dit accountantsverslag.

De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Op grond van het Bado stelt de raad de goedkeuringstolerantie vast, die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

De goedkeuringstolerantie zijn vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders en vervolgens ter besluitvorming gebracht van de raad.

Op grond van de jaarrekening 2015 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 745.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 2.235.000 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Onafhankelijkheid en controleproces

Bijlage 1

Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

Het rapporteringsbedrag, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door de raad bepaald op € 100.000.

Goedkeurings-tolerantie	Goed-keurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1 < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3 < 10%	≥ 10%	-

Overzicht gecorrigeerde controleverschillen

Bijlage 2

Tijdens onze controle en tot de datum van dit verslag hebben wij diverse controleverschillen en bevindingen geconstateerd in relatie tot de eerste versie van de jaarrekening die de gemeente heeft opgeleverd. Daarnaast heeft de gemeente zelf ook een aantal bevindingen geconstateerd en op grond hiervan diverse controleverschillen gecorrigeerd. In het overzicht hiernaast hebben wij een samenvatting van de belangrijkste gecorrigeerde controleverschillen opgenomen die van invloed zijn geweest op het resultaat. Daarnaast zijn relatief veel controleverschillen geconstateerd die betrekking hebben op het herrubriceren van posten in de jaarrekening. Deze hebben per saldo geen effect op het resultaat en zijn niet in het overzicht opgenomen.

Gecorrigeerde controleverschillen	Bedrag (€ 1.000)
Resultaat jaarrekening eerste concept versie	3.734
Voorziening belastingdebiteuren	(65)
Voorziening RC RSGH	69
Voorziening bodemsanering	184
Corr. MVA in verband met verkoop	(375)
Voorziening afvalstoffenheffing	63
Correctie toeristenbelasting	65
Correctie Sociaal domein (reservering Jeugd en WMO)	(813)
Schuld ARH School	(155)
Correcties doorgevoerd door gemeente	29
Resultaat jaarrekening versie definitief	2.736

Overzicht ongecorrigeerde controleverschillen

Bijlage 3

Het hieronder opgenomen overzicht met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de "Bevestiging bij de jaarrekening" gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, voor zover dit niet gebeurd, worden deze meegenomen in onze foutevaluatie.

De kwalitatieve factoren die hierbij in overweging zijn genomen, zijn:

- het effect op het resultaat voor en na bestemming;
- het effect op de balansposten, inclusief het eigen vermogen;
- het effect op significante toelichtingen, individuele items, subtotaal of totaal in de jaarrekening.

Ongecorrigeerde verschillen				
Omschrijving	Bedrag fout (x € 1.000 afgerond)	Bedrag onzekerheid (x € 1.000 afgerond)	Rechtmatighjeid (R) en/of getrouwheid (G)	Referentie in dit verslag
Onzekerheid in verband met de rechtmatigheid en getrouwheid van de lasten inzake de WMO en Jeugdzorg gerelateerd aan de decentralisaties (getrouwheid en rechtmatigheid)	-	421	R & G	Pagina 14
Onzekerheid in verband met de rechtmatigheid en getrouwheid van de lasten inzake de PGB's	-	711	R & G	Pagina 14
Fout inzake te hoog opgenomen voorziening wethouderspensioenen	(41)	-	R & G	
Totaal rechtmatigheid	-	1.133		Pagina 5
Totaal getrouwheid	(41)	1.133		Pagina 5

SiSa-bijlage

Bijlage 4

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2015 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2015	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
OCW D9	Onderwijs Achterstanden Beleid 2011-2015	n.v.t.	-	n.v.t.
I&M E27B	Brede doeluitkering Verkeer en Vervoer	n.v.t.	-	n.v.t.
SZW G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014	n.v.t.	-	n.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet Gemeentedeel 2015	n.v.t.	-	n.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)	n.v.t.	-	n.v.t.

Toekomstige ontwikkelingen

Bijlage 5

Vennootschapsbelasting

Op 1 januari 2016 is de "Wet Vpb-plicht overheidsondernemingen" ingevoerd, waardoor een groot aantal directe en indirecte overheidsondernemingen onder voorwaarden belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb) zijn geworden.

De nieuwe regeling op hoofdlijnen

Gemeenten en hun Gemeenschappelijke Regelingen met rechtspersoonlijkheid worden belastingplichtig, voor zover zij een fiscale onderneming drijven. Hetzelfde geldt voor door gemeenten beheerste stichtingen en verenigingen. Veel kapitaaldeelnemingen, waaronder bv's, nv's en coöperaties, worden zelfs belastingplichtig voor ál hun activiteiten. De regeling kent een aantal algemene en specifieke vrijstellingen op basis waarvan de vpb-plicht mogelijk (deels) beperkt kan worden.

Gevolgen

Ondernemingsactiviteiten van gemeenten zijn door de nieuwe regeling vanaf 1 januari 2016 belast met vpb. Te denken valt bijvoorbeeld aan grondexploitatie, verhuur van vastgoed of de exploitatie van parkeergarages.
Over de jaarlijkse (fiscale) winst is vpb verschuldigd tegen een tarief van 25%, met een tariefsopstapje van 20% over de eerste € 200.000. Met deze belastinglast zal jaarlijks rekening moeten worden gehouden in de begroting en jaarrekening. Ook zal uiteraard jaarlijks na afloop van het boekjaar een aangifte vpb moeten worden ingediend. De eerste aangifte zal dus in 2017 moeten worden ingediend en mogelijk zelfs later, indien gebruik wordt gemaakt van de uitstelregeling.

Door de invoering van de vpb-plicht per 1 januari 2016 zal, tenzij een niet winstgevende situatie kan worden aangetoond, een fiscale openingsbalans moeten worden opgesteld, die de vermogenstoestand per deze datum weergeeft. De samenstelling van deze openingsbalans is essentieel voor de vpb-positie in toekomstige jaren en verdient dan ook serieuze aandacht.
De activa en passiva die toerekenbaar zijn aan de belaste (en eventueel vrijgestelde) activiteiten komen als hoofdregel voor de waarde in het economische verkeer op de fiscale openingsbalans. Deze waarde komt doorgaans niet overeen met de waarde in de jaarrekening. Ook kan de fiscale winstbepaling afwijken van de commerciële winstbepaling.
Daarom zal een gedegen proces moeten worden ingericht om ieder jaar van de jaarrekening tot een juiste aangifte vennootschapsbelasting te komen.

Vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Het definitieve Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV met de wijzigingen voortvloeiende uit het traject Vernieuwing BBV en uit de invoering van de Vennootschapsbelasting is op 17 maart 2016 geplaatst in het Staatsblad. Deze wijzigingen hebben enerzijds effect op de begrotingsjaren 2017 en verder van de gemeente Bergen-NH. Anderzijds hebben deze wijzigingen ook op specifieke gebieden effect op de jaarrekening 2016. In het wijzigingsbesluit is geregeld dat met een ministeriële regeling nadere regels kunnen worden vastgesteld.
Daarnaast heeft de commissie BBV naar aanleiding van het wijzigingsbesluit een aantal geactualiseerde richtinggevende notities gepubliceerd.

Toekomstige ontwikkelingen

Bijlage 5

Bijgaand informeren wij u op hoofdlijnen over de effecten voor de gemeente Bergen-NH, wij informeren u in een later stadium door middel van onze vaktechnische uitgave Overheid over de nadere details van deze wijzigingen.

Wijzigingen begroting 2017

Met ingang van het begrotingsjaar 2017 (voor openbare lichamen ingesteld op grond van de Wgr vanaf 2018) dient de gemeente Bergen-NH rekening te houden met de volgende belangrijke wijzigingen:

- Indeling en verantwoording naar voorgeschreven *taakvelden*, deze voorgeschreven taakvelden zijn bij ministeriële regeling bepaald.
- *Invoering van voorgeschreven beleidsindicatoren*, ook deze zijn bij ministeriële regeling bepaald.
- Opnemen van een apart overzicht kosten *overhead* en meer inzicht in toerekening overhead, o.a. in overzicht overhead en paragrafen financiering en lokale heffingen.
- Meer inzicht in *prestaties verbonden partijen*, door een betere koppeling tussen eigen taken en taken uitgevoerd door verbonden partijen.
- Voor de categorie *"Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut"* vervalt de keuzemogelijkheid tot het wel of niet activeren. Deze investeringen dienen met ingang van 2017 te worden geactiveerd. Tevens is het niet langer toegestaan om reserves direct hierop in mindering te brengen of versneld af te schrijven.

Wij adviseren u bovenstaande zaken mee te nemen bij het opstellen van de begroting 2017.

Wijzigingen jaarrekening 2016

De eerder genoemde wijzigingen hebben pas effect op de begroting 2017 en de daarmee samenhangende jaarrekening 2017. De jaarrekening 2016 wordt echter op een aantal vlakken al geraakt door de vernieuwing BBV:

- Het verplaatsen van de balanscategorie "bijdragen aan activa in eigendom van derden" van de financiële vaste activa naar de immateriële vaste activa.
- Het vervallen van de categorie "Niet in exploitatie genomen bouwgronden".
- Nadere uitsplitsing van de ontvangen en nog te ontvangen voorschotbedragen met specifiek bestedingsdoel naar verstrekker, te weten:
  - Europese overheidslichamen;
  - het Rijk;
  - overige Nederlandse overheidslichamen.
- Uitbreiding verplichte toelichting aangaande bouwgronden in exploitatie.

Wij adviseren u bovenstaande zaken mee te nemen bij het opstellen van de jaarrekening 2016.

Nieuwe notities Commissie BBV

De commissie BBV heeft de afbakening, definiëring en verslaggevingsregels rondom grondexploitaties kritisch onder de loep genomen. De reden hiervoor is een aantal ontwikkelingen op het gebied van grondexploitaties, zoals de wijzigende wet- en regelgeving (BBV, Omgevingswet en vpb) en de forse afboekingen die de decentrale overheden hebben moeten nemen op haar grondexploitaties. Deze analyse heeft recent geleid tot het uitbrengen van een tweetal notities, te weten de notitie Grondexploitatie 2016 en de notitie Faciliterend grondbeleid. Beide notities treden per 1 januari 2016 in werking. Daarnaast heeft de commissie begin 2016 nog twee nieuwe notities uitgebracht zijnde de notitie Rente en een nieuwe notitie Overhead.